

Slechte betaling
+
te kleine market
+
plicht
+
pensioenopbouw
+
AOV
=

Is de ZZP'er de sjaak?

Fiscale voordelen voor zelfstandigen worden beperkt, schijnzelfstandigheid aangepakt en verplichte regelingen voor pensioen en arbeidsongeschiktheid hangen in de lucht. 'De hogere lasten zullen veel freelancers in **de afgrond** storten', voorspelt ZZP-deskundige Pierre Spanninks.

tekst **ANDRÉ DE VOS** beeld **BEREND VONK**

Fiscale

voor- delen voor kleine zelfstandigen zijn uit de mode. De zelfstandigenaftrek blijft voor het achtste opeenvolgende jaar gelijk op € 7280, nadat in 2011 al een forse verlaging had plaatsgevonden. Komende jaren worden zelfstandigenaftrek en MKB-winstvrijstelling beperkt. Straks zijn ze alleen nog aftrekbaar tegen het laagste belastingtarief. Dat scheelt vooral de beter verdienende zelfstandige geld. Economen en fiscalisten hameren al langer op versoering van de fiscale voordelen voor zelfstandigen. De som wordt op vele manieren gemaakt, maar de uitkomst is steevast hetzelfde: de zelfstandige houdt netto duizenden euro's

meer over dan de werknemer en dat moet anders, vinden ze in Den Haag. Vooral bij de lagere inkomens is het gat groot. Tot een omzet van zo'n € 25.000 betaalt de ZZP'er geen inkomstenbelasting. Doordat een bedrijf voor een werknemer ook werkgeverslasten moet betalen (pensioen, WW, WIA, zorgverzekering), is inhuur van een zelfstandige een stuk goedkoper. 'Fiscale subsidiëring van ZZP'ers via

'Een kwart van de freelance journalisten voelt zich "gedwongen" zelfstandige'

de zelfstandigenaftrek en de MKB-winstvrijstelling, geeft de ZZP'er onevenredig grote concurrentiekracht', schrijft fiscaal expert Leo Stevens in het Financieele Dagblad.

En er wordt niet alleen gekeken naar de fiscale voordeeltjes voor de zelfstandige. Politiek Den Haag breekt zich ook het hoofd over wetgeving tegen schijnzelfstandigheid: zelfstandigen die hetzelfde werk doen als werknemers, maar dan zonder sociale bescherming en tegen een lager inkomen. De wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) moest dat regelen, maar is geflopt; een nieuwe ZZP-wet laat op zich wachten. En dan zijn er de pensioenen en de

arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV). Veel zelfstandigen hebben hiervoor niets geregeld. Volgens het CBS heeft slechts één op de vijf fulltime ZZP'ers een AOV en stort één op de tien geld in een lijfrente. Voor freelance journalisten zijn die cijfers volgens de NVJ Monitor Freelancers en Media 2017 gunstiger. Ongeveer de helft spaart 'iets' voor de oude dag; een derde is verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid. AOV en pensioen zijn niet goedkoop. De kosten bedragen minimaal een paar duizend euro per jaar. Aftrekbaar weliswaar, maar daar heb je weinig aan als je toch al geen belasting betaalt.

Dilemma's

Bij linkse partijen en de vakbond is veel steun voor verplichte pensioenopbouw en AOV. Ter bescherming van de ZZP'er zelf én om te voorkomen dat zelfstandigen zonder sociale voorzieningen werknemers valse concurrentie aandoen. Maar een motie van GroenLinks om een AOV-plicht in te voeren werd begin dit jaar verworpen. GroenLinks is ook voorstander van een pensioenplicht, 'al staan we daar iets minder hard in', zegt Tweede Kamerlid Paul Smeulders. 'Ook ZZP'ers raken arbeidsongeschikt en gaan met pensioen. Daar willen we iets voor regelen. Maar wij zien ook het dilemma. ZZP'ers moeten het wel kunnen betalen.'

Volgens Smeulders is het probleem aan de onderkant van de groep duidelijk: dat zijn verkapte werknemers, die in loondienst zouden moeten zijn. Ingewikkelder ligt het bij de middengroep daar net boven, waartoe ook veel freelance journalisten behoren. 'Daar zie je een "race

to the bottom", tarieven die steeds verder dalen. Dan wordt het lastig om jezelf te verzekeren. ZZP'ers zouden collectief een vuist moeten maken naar opdrachtgevers om de tarieven omhoog te krijgen, zoals de nieuwsfotografen onlangs hebben gedaan.' Maar ook hier is Smeulders niet blind voor het dilemma. 'Aan de ene kant wil je dat creatieve mensen de mogelijkheid houden om zelfstandig te blijven, dus wil je ze niet te veel verplichtingen opleggen. Maar we willen ook geen concurrentie op arbeidsvoorwaarden.'

Slechtste van twee werelden

De kritiek dat ZZP'ers (te) goedkope arbeidskrachten zijn die niet bijdragen aan sociale voorzieningen waarvan ze wel profiteren, valt slecht bij de mensen zelf. ZZP-organisaties en -deskundigen

stellen dat die uitwassen slechts een klein deel van de zelfstandigen betreft. 'Maar maatregelen om een kleine groep ZZP'ers aan te pakken, raakt ze vervolgens allemaal', zegt deskundige en oud-journalist Pierre Spaninks, die het aantal schijnzelfstandigen op 100.000 schat. 'De wet DBA is een gigantische mislukking. Afhankelijke ZZP'ers krijgen nu niet de bescherming die ze nodig hebben, zelfredzame zelfstandigen krijgen niet de ruimte om te ondernemen: het slechtste van twee werelden.' Voorzitter Maarten Post van belangenvereniging ZZP Nederland vindt het een goede zaak dat schijnzelfstandigheid wordt aangepakt. 'Wij zijn er voor de ondernemende zelfstandige die voor zichzelf kan zorgen. Neem het voorbeeld van de freelance (onderbetaalde) Deliveroo-bezorgers (zie ook pagina 83). Dat zijn geen ondernemers, maar verkapte werknemers die de prijzen drukken. Daar hebben echte ondernemers in dezelfde branche weer last van. Zo bezorgen de uitwassen onder een kleine groep de ZZP'er een slechte naam.' Post is tegen verplichtingen voor echte ondernemers. Die doppen hun eigen boontjes wel. Dat juist zij daardoor geen last zouden hebben van een verplichting - ze regelen het immers al - is volgens hem geen goed argument. 'Als je een pensioenplicht invoert, kom je uit bij één model. Dat werkt niet bij ZZP'ers omdat die het allemaal anders regelen. Wat als je niet apart spaart voor pensioen, omdat je al een grote financiële buffer hebt? Moet je dan dubbel sparen?' Werkgeversvereniging AWWN is wel voorstander van een verplichte AOV voor ZZP'ers, omdat arbeids-

ongeschiktheid onder onverzekerde zelfstandigen 'een tikkende tijdbom' is, aldus een woordvoerder. Post vindt een basisregeling eventueel een optie. 'Het risico van langdurige arbeidsongeschiktheid kun je in je eentje niet dragen en verzekeringen kennen veel beperkingen. Daar kan ik me een collectieve verzekering voor voorstellen.' Overigens flopte een collectieve en verplichte AOV begin deze eeuw (de WAZ) wegens te hoge kosten.

Om oneerlijke concurrentie tegen te gaan, kan Post zich voorstellen dat de zelfstandigenaftrek wordt gekoppeld aan pensioenopbouw en AOV. 'Die aftrek is er juist ook omdat je als ondernemer dat soort zaken zelf moet regelen.'

Moeilijke groep

Freelance journalisten vormen een moeilijke groep zelfstandigen. Er is meestal niet heel duidelijk sprake van schijnzelfstandigheid, zoals bijvoorbeeld bij de koeriers. En de tarieven liggen doorgaans iets hoger dan de echte onderkant van 15 tot 18 euro per uur. Maar ook een kwart van de freelance journalisten voelt zich 'gedwongen' zelfstandige. Nu de VAR niet meer bestaat en de wet DBA is mislukt, draait het bij de beoordeling van het zelfstandig ondernemerschap en de daarbij horende fiscale voordelen om zaken als aantal opdrachtgevers (mini-maal drie), gezagsverhouding en omzet, en een urencriterium voor de zelfstandigenaftrek. Het zijn de criteria van de OndernemersCheck Belastingdienst, die overigens niet altijd doorslaggevend zijn. Een zelfstandig paprikaplukker met één grote opdrachtgever kwam volgens het Hoogerechtshof Den Haag

vorig jaar toch in aanmerking voor de ondernemersstatus.

De beperking van zelfstandigenaftrek en MKB-winstvrijstelling zal weinig financieel effect hebben op de meeste freelance journalisten, die volgens NVJ-onderzoek een gemiddeld belastbaar inkomen hebben van een kleine € 30.000. Anders ligt dat met een eventuele plicht tot pensioenopbouw en AOV, al dan niet gekoppeld aan de zelfstandigenaftrek. 'Die hogere lasten zullen veel freelancers in de afgrond storten', voorspelt Spaninks. 'Bij journalisten is niet de afhankelijkheid van een opdrachtgever het probleem, maar de markt. Er zijn te veel journalisten die bovendien slecht betaald krijgen. Met freelancers drukken opdrachtgevers de kosten. Maar ik zie niet hoe je dat met regelgeving gaat veranderen.'

'De tarieven moeten omhoog. Opdrachtgevers moeten hun verantwoordelijkheid nemen, zodat freelancers hun verzekeringen kunnen betalen'

Ik denk dat journalisten zich meer als ondernemer moeten opstellen of om zich heen moeten kijken. Er is meer dan alleen journalistiek.'

Post van ZZP Nederland heeft zich verbaasd over de recente actie van de freelance fotografen voor hogere tarieven. 'Een landelijke actie voor prijsafspraken, is dat niet tegen de wet op de mededinging? Het heeft in ieder geval weinig met ondernemerschap te maken. Het lijkt me dat elke fotograaf zich moet onderscheiden met kwaliteit.'

De NVJ is tegen verplicht pensioen en AOV. 'Er is maar één conclusie mogelijk', aldus Rosa García López, secretaris freelance. 'De tarieven moeten omhoog. Mediaorganisaties en opdrachtgevers moeten hun verantwoordelijkheid nemen, zodat freelancers hun verzekeringen kunnen betalen.'

Hoe kijk jij
aan tegen
verplichte
regelingen
voor pensioen
en arbeidsongeschiktheid?
Geef je mening en deel
dit artikel via
villamedia.nl